

◆ ST. OLAV ◆

Nr. 13—14

Oslo, 4. april 1946

58. årg.

«St. Olav utkommer en gang ukentlig. Abonnement både for inn- og utland tegnes på alle postkontorer eller direkte, skriftlig i ekspedisjonen, Akersveien 5. Abonnementspris kr. 2.50 pr. kvartal forskuddsvis betalt, for utlandet tillegg av vedk. lands avisporto. Oppsigelser må være eksp. i hende seinst 14 dager før hvert kvartalskifte. Annonser må være innsendt innen søndag aften, manuskript innen fredag aften. «St. Olav»s telefoner: Redaksjon og ekspedisjon: 23743. Redaktøren privat 30 069. — «St. Olav»s ekspedisjon og forlag, Akersveien 5 I, er åpen hver dag kl. 10—3. Onsdag lukket. Utbetalinger kun tirsdag kl. 1—2.

INNHold: Den apostoliske Kirke. — Utsyn. Kirken i Ruthenia. — Brev fra Kina. — I kikkerten. — Pave Pius XII og barnene. — Dødsfall. — Lars Eskelands siste bok. — I frihetsgavens tegn. — Her hjemme. — og derute.

Den apostoliske Kirke

For mange mennesker er paven i grunnen ikke annet enn en av de mange severdigheter i Rom, den evige stad, — på linje med Rafaels stanzer og det siktstinske kapell. Eller kan hende mer en historisk merkevordighet — et ledd i et dynasti som nå i alder kan ta konkurransen opp med faraoenes tider.

For oss katolikker er han noe annet, noe meget mer. Som Paulus etter sin omvendelse reiste til Jerusalem «for å se Petrus og bli hos ham i femten dager», blir våre hjerter dradd mot Rom. Hvem den mann så enn er som sitter på Petri stol, så eier han våre helligste følelser og våre varmeste tanker.

Hvorfor? Jo, fordi han er det håndgripelige, levende symbol på en av vår tros mest sentrale tanker: at vår Kirke er apostolisk. Og det vil si: at vi som lever i dag står Kristus like så nær som de som levde sammen med ham, som apostlene og den første menighet. De to tusen års avstand er ikke noe svelg som har fjernet oss fra menneskehistoriens midtpunkt. Vi er apostoliske kristne — ekte Kristi disipler lik de som ble samlet og døpt av apostlene.

Vårt kirkesamfunn ikke bare likner det apostoliske, er ikke bare en organisme, et tre av samme art. Nei, den katolske Kirke er det ene og samme livets tre som er plantet av Kristus og vannet av apostlene. Det er vokset fram av det ene sennepskornet som Herren la ned i vår fattige jord. Og som et lite frø spirer og blir til et tre og dog under hele utviklingen stadig er det samme vesen, den samme organisme, så har heller ikke Kirkens vekst og utvikling vært gjenstand for noen forandring eller forfalskning som har ført den bort fra opprinnelse og sin opprinnelige bestemmelse.

Kirken med sin lange paverække er ikke en sekundær dannelselse, et sedimentært lag av århundredenes

slam som vi må bore oss gjennom for å komme ned til det ene, apostoliske, guddommelige fundament. Kirken er tvert om den levende historiske forbindelse med Kristus — ett med det av Kristus selv nedlagte fundament.

Det er så gåtefullt, o Herre, at du har gitt din Kirke, ditt livsvirke, til mennesker! Ikke englehender skulle føre den gjerning videre, men menneskehender skulle få skjemme ditt verk i svakhet og ondskap! Og dog, Herre, tillater du ikke at de som bygger din Kirke lager om på din plan. Hver gang en prøvde å bygge videre etter mennesketanker rev du det med sterke og ubarmhjertige hender ned. Og når det traff seg at de som bygget sviktet og gikk bort fra sitt arbeid forlot du ikke ditt verk. Det skal bli ført videre til tidenes slutt fordi de er din Kirke, den levende fortsettelse av ditt frelsesvirke ned gjennom alle tider. Den rikdom av sannhet og nåde som du brakte fra himlen skal aldri bli ødelagt eller forfalsket og aldri bli en skjult og glemt skatt. Hva du var for de få tusener lykkelige mennesker som tjente deg da du vandret om i Palestina, vil du ned gjennom alle slekter i din Kirke være for alle og til alle tider!

Du har gjort deg til ett med din Kirke, og derfor elsker jeg den og stoler på den som på deg selv. Den har ditt guddomsord for at den til evig tid skal være den klippegrunnen som helvetes porter ikke kan rukke. Bygger jeg på den grunn så vet jeg at jeg ikke bygger på menneskelige tankers og påfunns løse sand, men på den klippe som du selv har velsignet. Hvor Kirken er — der er din lære, din nåde, din guddommelige myndighet — der er du selv.

UTSYN

Kirken og Ruthenia

Medio mars offentliggjorde avisene i Moskva en henvendelse til Stalin fra tre frafalne katolske prester hvori det heter: «Den vestruthenske Kirkes synode har 8. mars holdt møte i Lwow hvor det ble bestemt å oppsi unionen med Vatikanet som ble opprettet 1596 i Brest-Litovsk og vende tilbake til forfedrenes gamle hellige ortodokse kirke, hvis lys spres fra Kiew, Russlands historiske vugge.

Vi er glad for å kunne bringe Dem som leder for det store Sovjettrussland denne meddelelse, samt gi uttrykk for vår glede over at for framtiden vil intet kunne skille vårt gjenforente ukrainske folk. I dette historiske og uttrykkelig øyeblikk kan vi heller ikke la bli å uttrykke for Dem vår taknemlighet for Deres store dåd å ha samlet alle de ukrainske land i en felles union, for uten det ville det ha vært oss umulig å få slutt på den splittelse som har hersket innenfor vår kirke og religion.»

Det ble offentliggjort 17. mars og 18. mars ble det over Vatikanets kringkaster utsendt et kommuniqué hvis hovedinnhold er følgende: «Fra Moskva kommer det meddelelse om at den vestukrainske kirke etter i 350 år å ha vært forenet med den katolske Kirke har brutt all forbindelse med den Hl. stol og er vendt tilbake til den ortodokse kirke. Denne bestemmelse ble meddelt marsjalk Stalin i et brev som er offentliggjort i Sovjetpressen. Ingen direkte meddelelse er kommet til Vatikanet fra den ruthenske kirke. Imidlertid vil vi minne om hva

pave Pius XII uttaler i et rundskriv som ble offentliggjort 19. januar i anledning av det er 350 år siden ruthenernes forening med Rom. Den Hl. far gjør i det oppmerksom på det press som de russiske autoriteter legger på katolikkenes for å få dem bort fra Kirkens moderarmer og tvinge dem — mot deres vilje og mot deres bevissthet om en hellig plikt — til å slutte seg til et dissentersamfunn. Enn videre minner det pavelige dokument om det faktum at det ruthenske presteskap i et brev til lederne av det ukrainske S. S. R. beklager at dets kirke er kommet i en vanskelig stilling siden dets biskoper er blitt fengslet til samme tid som det ble forbudt å la noen andre overta ledelsen av den ruthenske kirke.

Den hl. kongregasjon for de orientalske kirker har i denne anledning avgitt følgende erklæring: Med henblikk på det budskap som er utsendt gjennom Reuter om at den vestukrainske kirke har besluttet å skille seg fra Vatikanet og slutte seg til kirken i Moskva er det nødvendig å gi følgende opplysninger:

Først er det å si at navnet «den vestukrainske kirke» er ment å skulle betegne de tre katolske bispedømmer Lwow, Przemyol og Stanislawow. Vi må her notere oss at alle biskopene i disse bispedømmer samt deres stedfortredere er enten deporterte eller fengslet, mens den største delen av presteskapet er blitt utsatt for en slik behandling at de er ute av stand til å røkte sine sogn og sine øvrige plikter. Dernest ønsker vi å si at den såkalte synode, som er holdt i Lwow og har fornektet den ruthenske kirkes siden 1596 bestående union med den romerske Kirke, er blitt ledet av noen få frafalne prester, hvorav den ene nylig har offentliggjort en pamflet mot den romerske paves primat. Det er for øvrig vel kjent fra det utsendte pavelige rundskriv Orientales Omnes — at den katolske Kirke i Galizia i denne tid lider meget under bolsjevikenes styre og dessverre har vært ute for en regulær forfølgelse.»

Brev fra Kina

Pastor Dietrich har vært så elskverdig å stille dette brev fra en katolsk misjonsprest i Kina til «St. Olav»s disposisjon. Det er et gripende krigsdokument.

Lingling den 14. nov. 1945.

Kjære, ærverdige landsmenn.

Det var en gledelig overraskelse, da Deres kjærkomne brev nådde meg den 8. september 1945. Dette var det første brev fra Europa, for oss alle, inntil nå. Måtte Gud lønne Dem det tusenfold.

Jeg har glemt når jeg sist skrev til Dem, for mine opptegnelser er gått opp i flammer. Jeg tror sikkert, at mitt brev datert den 29. november 1941 må ha vært det siste, for snart etter erklærte jo Kina sammen med Amerika krig mot Aksemaktene.

Det fulgte tunge tider for oss. Straks i begynnelsen av krigen mellom Kina og Tyskland ble vi, patrene og søstrene internert. I 2 måneder hadde vi bajonettene like ved siden av oss, inntil vi endelig ble fri ved hjelp av amerikanske misjonærer fra Kvangsi. (Fra 15. desember 1941 til 13. februar 1942 i fangenskap.) Også etterpå

forsøkte man stadig å utlevere oss, fordi — det vet vi — våre hus skulle konfiskeres og brukes til noe annet. Man unnså seg ikke for å bruke falske telegrammer og andre intriger for å nå målet, til vi endelig ble reddet ved ministerielle avgjørelser i Chungsing.

Også de japanske bombarderingene skadet oss fryktelig. Her i Jungchow kom vi så noenlunde fra det, men 11 hus, tilhørende vår misjon brente ned. I Riyang ble misjonshuset bombardert, likeledes Vaisenhuset og patrenes bolig. Der var Gud skje lov ingen dødsofre, men den materielle skade er uhyre. Således gikk det videre, kjempende med den bitre nød, inntil japanernes gjennombrudd, i mai 1944. Den 25 juni 1944 måtte Lingling eller Jungkow (— det er det samme) evakueres. Vi flyktet til Tong-zeping, som ligger 50 mil i fra Lingling og lot bære med oss en mengde saker og kasser. (24 000 dollar i utgifter.) Der ble vi godt mottatt. Men da de beseirede tropper, (innfødte) røvende og plyndrende dro gjennom vår egn, måtte vi og alle beboerne av Tong-ze-ping atter flykte og denne gang til

foten av fjellene ved den mektige Jang-ming-san, som er en av Kinas 7 hl. fjell. Der flyktet vi inn i et rommelig, pent hus, og trodde å kunne være sikker der.

I mellomtiden falt både Hengyang, Kiyang og Lingling den 6. august 1944.

Jeg dro fra Tong-ze-ping ennå en gang til Lingling, men da vi manglet bærere, muret vi inn våre skatter, kirkesaker, paramenter, bøker, klær, tepper, medikamenter og 1 000 andre for oss uerstattelige ting. Japanerne stod allerede 8 kilometer foran byen, da Pater Lætus og jeg forlot vårt kjære hjem. Dagen etterpå falt Lingling. Vi hørte intet mer om vår misjons skjebne inntil i vår.

Daglig falt det bomber ned over Lingling, dag og natt brente byen, (6 dager). På grunn av røvere måtte vi atter flykte og trakk oss tilbake i en fjellegn, hvis tilgjenge var aldeles livsfarlig. 10 dager gjemte vi oss der oppe, og da der var så mange flyktninger måtte vi ligge i det fri. Der er tigre, ulver, rever og vildsvin nok av i disse urskoglignende fjell, dog i denne tid tenkte vi ikke på de store farer om nettene. Fra dette høye skjulested så vi over mange fjell og daler. På 50 miles avstand det brennende Lingling, som farvet hele himlen rød.

Og våre hus. — ? ? ? Fryktelig regn og kulde, alle våt til skinnet, også våre saker var våte, drev oss til slutt tilbake til dalen, og der levet vi i «fred» inntil den 6. oktober, da vi ble overrasket av japanerne, som helt uventet kom til Tong-ze-ping. Røvende og myrdende dro de mot syd mot Kvangzi. Vel flyktet alle større barn, (vel 20) i skogen, men 4 ganger ble vi plyndret. Klær, strømper, søstrenes medisinerbeholdninger, såpe, fotoapparater, urer, penger, tøy, øyeglasser etc. alt, alt, som de likte, tok de, verst var det den 2 oktober. Det var mongoler, de reneste djevler. De tok også en ku, en okså, ris, olje og mangt og meget annet. Hva de ikke ville ha, ble tilintetgjort, revet og slått i stykker, alle 4 ganger. Det var ubeskrivelige tilstander. Til slutt ble vi patres og vår katekist ført bort med truende bajonett da folkene sa, at vi var amerikanere. Heldigvis øsregnet det, så vi behøvde ikke være redd for angrep. En hel natt måtte vi og andre kinesere sitte på jorden, ingen mat, kalt — våt. Først den neste dag slapp vi fri. I mellomtiden hadde japanerne plyndret huset vårt helt og holdent. De forsøkte endog å voldta våre søstre, og da forstanderinnen verget for seg og sine, trakterte de henne med kolbeslag og støvlespark. Etter vår tilbakekomst så huset ut, som om det hadde vært bombet. Ubeskrivelig. — Ja, vi har lært japanerne å kjenne. Både offiserene og mannskapene er helt igjennom gement grusomme uten grenser, iallfall de som vi lærte å kjenne, og som utmerket seg ved å røve, myrde samt sedelighetsforbrytelser av værste sort. Rov og lystmord på kvinner og barn. Japanerne er helt forkomne mennesker. Vår lærer så vi ikke mere til. 3 uker senere fant vi ham med overskåret hals ved veikanten.

Etter disse fryktelige dager og timer flyktet vi for 4. gang dypt inn i fjellene under Guerillas beskyttelse. En vei på 40 mil i øsende regn. — Vi holdt oss skjult der inntil japanernes sammenbrudd. Det var en hård tid, intet ble vi spart for, — sult og tørst, hete og kulde, røvere og japanere, all slags utøy, sykdom og død.

En søster (Sr. Simplicia Schmidt) døde av skrekk og savn. Siden påske hadde vi ingen penger mer, det som søstrene tjente på medisiner og barnas håndarbeider strakte ikke til å kjøpe grønnsaker og salt, da prisene gjennom inflasjonen var gått latterlig i været. Tross alt hadde vi alltid noe å spise, selv om det ikke var godt. Den hl. Josef har hjulpet oss bra.

Så kom helt uventet japanernes sammenbrudd, og i midten av juli vente vi tilbake til Lingling. Der så det sørgelig ut. Byen selv er total ødelagt, $\frac{1}{3}$ del ble bombet og $\frac{2}{3}$ del satte japanerne ild på. Straks etter japanernes inntog ble vår store skole bombardert, skaden var allikevel ikke så alt for stor. Derimot ble skolen og sidebygningen helt ødelagt etterat de under japanernes herredømme hjemvendte slyngler hadde hatt den i bruk. I midten av september ble sentralresidensen bombet og deretter satte japanerne ild på den. Kirken brente ikke ned, men er gjennomhullet av kanonskudd og totalt plyndret. Institutet «Mariaheimen» ble også først bombet, deretter satt ild på av japanerne. Barnehaven ble inntruffet av brannbomber og brente fullstendig ned. Skaden beløper seg til hundreder av millioner, og det vi har mistet, kan aldri bli mere erstattet. I Riyang brandt det store vaisenhus samt den skjønne St. Theresiakirke ned. Også i Taochow brant den store misjonsstasjon ned. Likeledes mange anekser. — 98 % er til dels brent ned eller plyndret. (80 misjonsstasjoner.)

Overalt møter en det samme bilde. Vinduene, dørene, endog trapper er stjålet, samt hele inventaret. Mange stasjoner er revet ned, for å bygge av det stjalne materialet nye hytter eller hus. På grunn av kjempeevakueringen av befolkningen var der ingen, som hindret disse forbrytere. Hos oss i Lingling var det de kristne selv, som ga dødsstøtet.

Alle sammen er forbrytere. — — —

For oss patres ble det igjen et lite hus bak kirken med 4 små værelser, men vinduene, dørene og halve taket er stjålet. — Barna har fått plass i de forhenværende fjøset, og for søstrene fantes også en liten rønne. Den tidligere trehytte tjener som kapellet, barnebaderommene (2) og sykeisoleringsværelset er alt vi eier.

No gjentok tilstandene fra Boxeropstanden seg. — Humanesene viste sine mindre gode sider. Ikke bare hos oss, så nå trenger vi virkelig til høyere motiver, for ikke, på grunn av disse sørgelige hendelser å miste troen på vårt hellige kall.

Med hensyn til sundheten har vi alle følt tyngden av det forløpne år. Jeg er blitt gammel, skjegget er hvitt, og kreftene ennå ikke vent tilbake. For å gjøre begeret fullt, står hungersnøden for døren. Så å si intet regn — siden i vår. Risen tørket bort, ingen grønnsaker, ja mange steder ikke engang drikkevann. Så sitter vi nå her mellom ruinene og håper på bedre tider. Utsiktene er alt annet enn lyse. Her spøker stadig vekk kommunismen, og truer hele Nord-Kina. Også her skulle den finne mange tilhengere. Når skal det engang bli riktig fred? Det er verden, som ikke kjenner til fred, heller ikke kan gi fred, når den ikke er grunnfestet i Guds planer.

Især må jeg takke for de for oss så interessante etterretninger i Deres brev. Fra vårt kjære hjem hører vi jo ellers intet. Det står vel ennå alt under press, da vi

ikke har fått noe livstegn fra Østerrike. Det gleder oss alle å vite, at Østerrike atter er fritt. Jeg kunne nesten ikke holde ut den tanke, at Østerrike var blitt et bytte for den forrykte Hitler. Hvor meget har dette uhyre ikke skadet landet og kirken. Men nå har Guds straffedom truffet ham. Deres notiser over bombardementene var sørgelige.

Vi har alle regnet med at det måtte komme således, og at det ville gå slik. Men jeg tror at hele dette uvær måtte komme over Østerrike, for å lære folket igjen å tenke og føle østerriks. Det gleder meg at «Münzertårnet» og saltverksbygningene ennå er bevart. Synd med det skjønne Innsbruck og alle de herlige kirker. — Måtte Gud lønne Dem for Deres trofaste bønn ved alteret. Hvor ofte har jeg ikke i disse år tenkt på mine kjære der hjemme og på Dem. — Daglig bad jeg et memento speciale ved den hl. messe, et memento vio et mort og 4 ganger fremba jeg det hl. messeoffer for Dem. — La oss huske på hverandre også i framtiden, vi trenger jo så sårt til Guds signing, og den gjensidige bønn gleder og trøster meg meget.

Hjertelig takk for Deres hilsener til navnedagen og julehøytiden. Deres kjære brev nådde fram den 1. nov. kl. 2 ettermiddag. Det var den første gratulant fra det «fjerne». Gjerne hadde også jeg sendt en hilsen, men da var jeg ennå ikke «modernisert», ikke blekk, ikke papir, intet som helst var forhånden. Det er alt sammen «nyerhvervelser» fra den siste tid i ordets sanne betydning. Jeg var nemlig for 3 uker siden i Fukiahung og erobret der disse uunnværlige ting. Mine papirer, blyanter osv., alt har japanerne tatt, og innholdet av blekkhuset heldte de over klær og messedrakter som de forsmådde. Jeg hadde så inderlig ønsket at mitt brev skulle ha nådd fram til jul. Selv om mine ønsker kommer for sent, er de derfor ikke mindre hjertelige. På den hl. Andreas' festdag skal jeg fremføre det hl. messeoffer for Dem, og måtte Jesubarnets signing fylle Dem og holde Dem frisk i det kommende år. —

Deres pene frimerker på konvolutten var helt uskadde. Bare på de røde 30 øres ble der gjort et «attentat» idet et hjørne var revet i stykker. Også jeg skal sende brevet «per avion». Jeg skal benytte de helt nye seiersfrimerker, og vil endelig håpe at de ikke blir stjålet underveis. — I går aftes (vi har nemlig allerede den 18./11.) mottok vi med stor glede Deres annet brev (dat. 20./9.). Det første brev passerte enda sensur, det annet har ingen sensurmerker. Dessverre var alle frimerker stjålet fra det annet brev. Hvor leit! Det var et meget interessant brev med mange nyheter, dessverre ikke alle gledelige. Hvor synd med alle de herlige gudshus som er ødelagt. Ja, Østerrike har måttet betale dyrt samhørigheten med Tyskland. Mon min kjære mor ennå er i livet? Forhåpentlig! Men med hennes høye alder og i disse tunge tider frykter jeg med god grunn dårlige etterretninger. Å hvor ville jeg glede meg om Østerrike atter fikk en god regjerin som kunne råde bot for de mange skader som kirken og landet har lidt. Jeg kan ikke forestille meg Hall uten patrene. Måtte Gud gi at de snart må få lov å vende tilbake. — (Imens er patrene atter vendt tilbake til Hall.) Synd at amerikanerne har forlatt Tirol. Jeg er glad i dem, de har hjulpet oss meget, men dessverre nå, hvor vi hadde så godt bruk for dem, er de så langt borte. —

Nå vil jeg slutte mitt brev og anbefaler det til den hl. Antonius' særlige beskyttelse om hurtig fremkomst. Idet jeg gjenta mine gode ønsker til navnedagen og julefesten.

Vær hilset i

et. Sancto Francisku

Deres hengivne
Karl Bilmeir.

Godt nyttår!

J kikkerten

Apropos president Trumans tale.

Ved et stevne som Federal Churches of Christ i Ohio har avholdt, talte bl. a. president Truman. Hans ord var sterkt religiøst preget idet han hevdet de bibelske prinsipper som norm for all nasjonal og internasjonal politikk. Bl. a. sa han:

Dersom vi virkelig trodde på menneskelig brorskap, ville det ikke være nødvendig å vedta noen arbeiderlovgivning. Dersom det ikke fantes så meget pengegriskhet, ville det være mindre press på Kongressen for å hindre den i å vedta loven om priskontroll.

Både blant mennesker og blant nasjoner vil ingenting bidra mer til å trygge freden enn en streng iakttagelse av våre gamle religionsprinsipper. I FN.s charter har vi prøvd å skrive inn kjernepunktene i den kristne religionen. De forente nasjoner bygger på en klippe av religiøse prinsipper: dets mål er å gjøre slutt på angrepskrigen, fremme freden, fremme sosial rettferdighet og individuelle rettigheter og friheter, erstatte tyranni og krig med fornuft og rettferdighet og verne små og svake nasjoner.

Og han tilføyet:

Om verden skal overleve den gigantiske makt som menneskene har skaffet seg gjennom atomenergien, da må denne makten nøytraliseres av en enda større åndelig styrke. Menneskeheten står nå enten på randen av avgrunnen eller på terskelen til den største perioden i historien. Bare en høy moralkode kan mestr denne nye universelle energien og utvikle den til alles beste. Dette er en stor oppgave for dere kristendommens lærere. Dere må frambringe de menn som kan fullføre denne åndelige og moralske fornyelsen. Ingen andre kan gjøre det. Dersom det ikke blir gjort, går vi mot fortapelsen.

I de siste fem årene har vi vært vitne til mange materielle oppdagelser. Men det er med rette blitt sagt at framtidens største oppdagelse vil være på det åndelige området. Det er ikke noe problem her i verden som er så vanskelig at det kan motstå en kristen tros rene flamme. Og enkelte av verdens problemer i dag kan bare løses ved en slik tro.

*

Til dette vil vi tilføye:

Presidentens ord er sikkert ærlige og dyptfolte, og det er godt å høre U.S.A.s overste representant erklære at De forente nasjoner, hvorav hans land er så be-

Pave Pius XII og barnene.

Den Hl. far har mottatt 50 000 barn som myldret inn i St. Peterskirken for å bringe ham en jublende hyldest. De representerte de to millioner barn som understøttes av U.N.R.R.A. — altså av de Forente Nasjoners store hjelpeorganisasjon.

Barnene var kommet til St. Peters stad fra alle kanter og med alle slags befordringsmidler, og fra kl. 9 av frambød Petersplassen et broket syn, der barna kom marsjerende gruppevis og bærende på små flagg i de pavelige farger. En hadde ventet ca. 35 000 barn, men det kom over 50 000 så en del av dem måtte bli utenfor. De var i en alder av 6—16 år og mange av dem avga et gripende syn idet krigshendinger hadde gjort dem til krøplinger for livstid. En stor gruppe utgjorde de blinde barn.

Presis kl. 10.50 ble paven båret inn på «Sedia Gestatoria», men sølvtrumpetenes fanfarer druknet helt i barnenes overdøvende jubel. Et kor av 800 gutter fra de la Salle-skolene som var plasert nær det pavelige alter sang de to hymner: «Oremus pro Pontifice» og «Christus Vincit».

På tilskuerplassene befant seg alle Roms sokneprester, en delegasjon fra U.N.R.R.A., og medlemmer av Corps Diplomatique.

Den Hl. far holdt en gripende tale hvori han takket U.N.R.R.A. som han kalte barnenes velsignede velgjørere, samt alle de mennesker som hadde rakt dem en hjelpende hånd, idet han minnet om Kristi ord: «Alt hva dere har gjort mot en av disse mine minste, har dere gjort mot meg.» Det har vært med dyp medfølelse at paven hadde hørt om den nød som barn Europa over hadde måttet lide og alle de tårer som kulde og sult hadde frambrakt, ikke minst hos foreldrene som hadde stått hjelpeløse overfor barnenes lidelser. «Vi er derfor takknemlig mot alle som har hjulpet med dette store kristne barmhjertighetsverk.»

Paven velsignet derpå barnene, og mens han selv knelte ble den sakramentale velsignelse meddelt av en av basilikaens domherrer. Guttekoeret sang før dette «O Salutaris» og «Tantum Ergo». Hs. Hellighet mottok deretter U.N.R.R.A.s delegasjon, samt en gruppe av de krigsskadede barn. Mens han dernest ble båret ned gjen-

tydningsfull et medlem, «bygger på en klippe av religiøse prinsipper», og at intet problem i verden «kan motstå en kristen tros rene flamme». Men la oss samtidig holde oss klart for øye at en «prinsipiell tro» er en meget farlig illusjon å komme bort i.

Prinsipper er vel og bra å ha, og Gud se i nåde til det menneske som ikke har disse retningslinjer i sitt liv! Men de er ikke nok, og aldri så lite nok som når det gjelder ens tro. For — evner en ikke å realisere sine prinsipper i sine handlinger, hva da?

«Troen er død uten gjerninger —»

«Vis meg din tro av dine gjerninger —.»

Akk, hvor mange kristne stater med sin kollektive, offisielle trosbekjennelse og sine individuelle, private tros-

Kardinal Clemens August von Galen, Münsters berømte og heroiske biskop er avgått ved døden. Nærmere i neste nummer av «St. Olav».

Har De noe hermetikk å være av med?

Av Sigrid Boe, Arendal.

I tilslutning til stortingsmann S. Oftedals henstilling til Regjeringen om ikke det kunne gå an å sende noen av våre ukurante varer til de nødlidende land i Europa, tillater jeg meg å komme med et forslag som jeg håper vil vinne tilslutning.

Der er sikkert i de aller fleste hjem en del hermetikk, f. eks. sardiner, torskerogn osv. som uten vanskelighet måtte kunne avses. Mitt forslag går derfor ut på at der i hvert eneste hjem som overhodet kan avse noe, gis en eller helst flere hermetiske bokser som da samles og overlates Røde Kors til videre forsendelse til de mest nødlidende i de europeiske land. Vi har jo det så godt her i vårt land nå og er sloppet heldigere fra etterkrigstidens vanskeligheter enn de fleste land, og vi har jo også i krigens vanskelige år mottatt så megen hjelp at det nå måtte være en glede for alle å kunne bidra noe til muligens å lindre litt av all den nød og elendighet der finnes så mange steder i Europa. Det ville ikke bli så små kvanta som der på denne måten kunne samles inn. Jeg er sikker på at Røde Kors både i Oslo og andre steder i landet med sin glimrende organisasjon kunne mobilisere en hel del personer som med glede ville hjelpe til å samle inn. Innsamlingen måtte jo inndeles i soner som de enkelte innsamlere da trålet, så hvert eneste hjem kom med.

nom kirken sang barnene en ny pavelig hymne, komponert av mgr. Faffie. Paven velsignet så fra en av kirkens balkonger de barn på plassen som ikke hadde kunnet slippe inn.

Hele begivenheten ble både kringkastet og filmet.

bekjennelser i den skjønneste orden har ikke i prøvelsens stund vist at deres kristendom ikke var annet enn prinsippfylte ord — — — riket, makten og æren var derimot håndgripelige realiteter som gikk forut for den sanne tros kriterium: kjærligheten til nesten — altså neste uten nasjonal restriksjon! Men derfor har menneskeheden også lov til å kreve annet enn ord av sine statsmenn — la ordene enn være nokså vakre og høytidelige og dyptfulte og støttende seg til førsteklases prinsipper. Og mer ennå: vi alminnelige mennesker har rett til å spørre: «Hvilken statsmann vil gå i spissen med det avgjørende kristne bevis: på sitt lands vegner ikke å søke sin egen ære?»

Vel, president Truman —?

Albert Riefing. In memoriam.

Albert Riefing er død. — Han var organist ved St. Olavs kirke i Oslo fra 1909 til 31. 12. 1933 — altså i nær 25 år. I denne lange tid passet han sin stilling som få. Utrettelig og påpasselig var han til stede enten været var kaldt eller varmt, enten det var snø eller regn, ja selv midnattsmessen julenatt var han der; han bodde utenbys og måtte overnatte i byen for å greie det; intet kunne hindre ham fra å komme.

Albert Riefing var en stor kunstner, og hans spill bar preg av det. Ingen kjente orgelet i St. Olavskirken så godt som han. Det var en fryd å høre ham spille. St. Olavs menighet satte ham meget høyt.

A. Riefing har komponert musikken til en flerhet av våre mest brukte hymner, både med norsk og latinsk tekst, og disse er meget yndet av kor og menighet.

Som menneske var Riefing en stille, beskjeden mann, som ikke stilte store fordringer til andre enn seg selv. For St. Olavs menighet var han en god mann. Vi tar ham med i våre bønner og lyser fred over hans minne.

O. B. Olafsen.

*

Et sorgens budskap til Fredrikstad.

Mandag 25. mars nådde et sorgens budskap Fredrikstad: Fru Anna Kaufmann, mor til fru ingeniør Sørensen i St. Birgitta menighet, var stille sovnet inn i sitt hjem i Sveits. Tidligere hadde avdøde vært alvorlig syk, og hennes datter forsøkte forgjeves å komme hjem etter over 6 års atskillelse. Nå var det nettopp kommet bud om at det tålmodig bårne sykeleie hadde vendt seg til liv og helse, og både datter, svigersønn og barnebarna gledet seg til å reise til Sveits til samvær med den elskede mor og mormor.

Derfor kom dødsbudskapet som lyn fra klar himmel og gjorde tapet av den kjære avdøde enda tyngre. Inderlig føler vi med familien både her og i Sveits og omfatter både dem og den kjære døde i våre bønner. Gud styrke de etterlatte i sorgen og gi den avdøde hvile i det evige lys.

X.

Innsamlingen til minnesmerke for Lars Eskeland.

Jeg skal herved få takke alle som var med på innsamlingen i St. Olav som i alt innbrakte det pene resultat kr. 2315,—.

Beløpet er overlevert hr. bokhandler A. Ullestad, her, som står for landsinnsamlingen, og som var Lars Eskelands gode venn gjennom mange år.

Han var imponert og begeistret over resultatet, og har bedt meg frembære hans takk til alle bidragsyterne. Totalbeløpet utgjør nå kr. 13 937,86.

Innsamlingen avsluttes 1. mai i år og pengene skal overrekkes formannen i elevlaget ved Voss Folkehøgskole. Han utpeker en nevnd som skal stå for reisinnsamlingen.

Minnesmerket blir i full legemsstørrelse, utført i granitt eller bronse av en bondefødt billedhugger. (Valget står mellom to som begge har gode navn.) Plassen er imidlertid ikke utpekt, men sannsynligheten taler for at det blir på skolens grunn.

Voss, 27. mars 1946.

I ærbødighet

Arthur Bagge.

Lars Eskelands siste bok.

Av lektor Ludvig H. Wollnick.

Herr redaktør.

Under gjennomsyn av gamle papirer fant jeg en tidligere ikke offentliggjort anmeldelse av Eskelands siste bok «Tvo jødekvinor sat og gret ved Donau». Den ble skrevet like før okkupasjonen for «Bergens Tidende», men ble liggende så lenge i redaksjonen at okkupasjonen kom den i forkjøpet. Muligens kan den fremdeles påregne interesse blant «St. Olav»s lesere. Her er den:

De som har lest den samling reisebrev og artikler Lars Eskeland ga ut i fjor (1939) under titelen «Skimt» vil huske den henførte skildringen av den sakramentale båtferden på Donau under den eucharistiske verdenskongressen i Budapest i 1938. Den gjorde et så voldsomt inntrykk på hans jødiske vertinne og hennes venninne, en flytning, forteller han, at de brast i gråt. Denne endeløse jubel, tilbedelse, takknemlighet hadde som gjenstand en gallileisk tømmersmann som deres egne religiøse ledere henrettet for nesten to tusen år siden.

Denne episoden har inspirert Eskeland til et religiøst dikt. De to jagede jødiske flyktningene som grepne vitner til korsofferets og det eucharistiske mysteriums grenseutslettende strålekraft har for ham utvidet seg til en symbolsk forjettelse av Israels endelige forsoning med den Messias det ikke forstod, fordi å forstå Ham var enbetydende med å sprengte de jernmurer dets eksklusive og uforsonlige religiøse nasjonalisme hadde reist mot den øvrige menneskehet. Hans selv, hans fødsel, liv, forkynnelse, død, oppstandelse, hans eget hemmelighetsfulle nærvær i den kirke og de sakramenter han stiftet var og er et motsigelsens tegn, «hård tale», — «jødene en forargelse og grekerne en dårskap». «Likesom Jesus Kristus er forblitt ukjent blant menneskene,» sier Pascal, «på samme måte forblir hans sannhet blant de alminnelige meningene, uten forskjell i det ytre: — slik også eucharistien blant det alminnelige brød. Av treog-tredve år lever han tredve uten å tre fram. I tre år går han for en bedrager, prestene og de øverste forkaster ham, hans venner og nærmeste forakter ham. Til slutt dør han, forrådt av en av sine egne, fornektet av en annen og forlatt av alle.» Ingen menneskelig nedverdiggelse og forhånelse er ham fremmed: «Jeg har ikke vendt mitt ansikt fra dem som hånte meg og spyttet på meg.» Ikke engang den menneskelige gudsforlatthets høyeste angst har Han vist fra seg: «Min Gud, min Gud, hvorfor har du forlatt meg!»

Eskelands dikt minner i sitt anlegg om et oratorium for kor, orkester og to solostemmer.

Gjennom hele diktet bruser nærmere eller fjernere havet av lys og toner fra den sakramentale båtferden. Mot denne skinnende bakgrunnen stiger og synker den klagende eller

Frihetsgavens tegn.

Bulletin fra St. Birgitta menighet i Fredriksstad.

Uken 24.—30. mars ble en livlig uke for St. Birgitta menighet. Fra ymse hold i menigheten ble det oppfordret til felles innsats for Frihetsgaven, og oppfordringen fant god klangbunn både hos prestene og folket. Søndag 24. ga således kr. 700.— i kollekt til Frihetsgaven. Dessuten sluttet St. Halvardslaget, St. Birgittaforeningen og St. Olavsforeningen seg til med sine tilstelninger, så soknepresten i slutten av uken kunne sende kr. 1355.— til Frihetsgaven, som menighetens felles innsats til gjenreisningen av fedrelandet. Det må sies å være et godt resultat, når en tenker over at flokken ikke er så stor, at den selv må skaffe til veie alt det som skal til av gjenstander til utlodning o. l., og at influensaen herjer, så mange ikke kan ta del i arbeidet. Men så har da også St. Birgitta menighet et aktivum av de mest verdifulle: Åpent sinn for andres tarv og trang og en gavmildhet som ikke viker tilbake for offer.

Mandag 25. hadde St. Halvardslaget diskusjonskveld og festlig samvær med utmerket framme. Soknepresten ga en analyse av mennesketypene i Parmanns bok: «Ungdommen har ordet», og så fulgte en livlig tankeutveksling, som ikke ble avsluttet av mangel på selvstendige meninger og innlegg, men derimot av midnattsklokkens 12 slag. De kom temmelig overraskende på alle deltakerne; et godt tegn på at ingen kjedet seg.

Tirsdag hadde St. Birgittaforeningen sin årlige generalforsamling under ledelse av sin avholdte formann, fru konsul Andersen. Sekretæren, fru bryggerimester Bugge, leste opp årsmeldingen, og kassereren, frk. Svendsen, regnskapet. Det viste et utmerket resultat både for foreningskassen og «Fondet for enslige damer».

Fru konsul Andersen hadde fått løfte om å bli fri formanns-

plassen så snart krigen var slutt. Ny formann ble frk. Adele Svendsen med fru konsul Andersen som varaformann, fru Bugge som sekretær, fru Netta Sørensen som kasserer og fru Gunhild Thoresen som styremedlem.

Med varme og dyptfulte ord tolket soknepresten foreningens og sin personlige takk til fru konsul Andersen for hennes oppofrende og samlende virke i menigheten. Det er vel neppe noen annen som i den grad eier alles aktelse og kjærlighet som fru konsul Andersen. Det gode og jevne foreningsliv trass i krigen hadde til fulle gitt beviset for dette.

Generalforsamlingen ble greit og hurtig avviklet, og det fulgte et festlig samvær, som virkelig også var festlig. Fru Mercedes Næss sang norske og franske sanger, akkompagnert av fru konsul Berrum, som også vakte stormende jubel med opplesningen av H. C. Andersen: «Den danske og den norske lasen» (Las - fille), stykker av Kaj Munk og sin egen prolog til freden. Et rikholdig festbord, en ikke mindre rikholdig pakkeauksjon og utlodning utfylte resten av kvelden med overraskelse og jubel. Kapellane, pastor Messel, åpenbarte seg her som den første auksjonarius, som fikk solgt alt under høy stemning. Resultatet gikk i sin helhet til Frihetsgaven.

Fredag 29. var det St. Olavsforeningens tur til å slå et slag for Frihetsgaven. Programmet skulle egentlig ha vært en gjest fra naboen på den andre siden av Kjølén, men han gjorde i bokstavelig forstand «svenske» av seg. Men når en har så dyktige og villige krefter som fru og frk. Borg-Müller, gjør det ikke så meget om svensken gjør svenske av seg. Det viste seg at en godt kan klare seg med nasjonal hjelp til inntekt for Nasjonalhjelpen.

Akkompagnert av sin mor, sang frk. Astri for oss om blåveis i sprettende skog, om norsk ungdom og fargeglade sommerfugler i skinnende sol. Våren og sommeren ble tryllet fram for oss i sang og toner, som satte alle i den rette stemningen for pakkeauksjonen til inntekt for Frihetsgaven. Resultatet ble da også over all forventning, både for Frihets-

lidenskapelig anklagende vekselangs mørke og blodige dissonanser.

For den ene står selvmordet som eneste utvei. Hun reiser Jobs og menneskehetens evige klagemål mot

«Gud Herren som let allting henda.

Valdsverk ropte til himmels.

Me ropte imot, i bøn og bot.

Herren svare oss ikkje.

Ikkje med minste vink.»

Stemmen snører seg sammen i besk uforstående bitterhet:

«Korleis kan eg tru på han som ikkje heldt ord

til folket han valde seg

millom alle lyder på jordi

og lova det æveleg velsigning!

Ei underleg velsigning!

Huta er med i heile heimen,

utskot kvar med ferdast,

ille sedd i alle land.

Til det er med utvalde.»

Det skinner ikke noe lys i mørket: «Alt går under.»

Men den andre jødinnen står allerede på terskelen til det mysterium som hverken forklarer eller bortforklarer eller tilslører den bunnløse avgrunn av smuss, gemenhet, skjensel,

lidelse, elendighet, gru som roper til himmelen fra en bloddrukken og tårevættet jord, men som gjør noe annet og uendelig større: gjør det mulig å se ned i den uten å bunnfryse, forstenes i hat og forakt.

Hun har skimtet lyset fra den stjerne som stanset over en stall julenatt og som bare slukket i mørket langfredag for å stige som en blennende sol påskemorgen.

Her er foregått en «omvurdering av verdiene» som ikke mere kan gjøres om eller slettes ut.

Smerten, lidelsen er ikke lenger meningsløs.

Guds stedfortredende lidelse, altomfattende medlidelse har sprenget dens personlige menneskelige skranker. Den er blitt det kosmiske mysteriums brennpunkt: broen mellom Gud og mennesket, bindeleddet menneskene imellom:

«Krossen må gå gjennom heile jordi

og gjennom kvart einaste menneskehjarta.»

O Crux Ave, Spes Unica! På dette seiersrop kan den uhyre spenvidde i den kristne grunnrytme måles: — svingningen mellom «Tenebrae» og «Exultet», mellom «De Profundis» og «Gloria in Excelsis»:

«Fram gjennom lidning til høgste stiging,

frå langfredag til påske

soleis er vegen i Krist rike.»

gaven og for dem som fikk tilslag på noen av de verdifulle sakene som kom under hammeren. Det selskapelige samvær etterpå manglet heller ikke. Kapellane hadde ved bordet sin egen utlodning av resultatet fra hans private «heimebakeri».

Det går om en ikke alltid er så mange, bare viljen er god og hjertelaget i orden.

Nikodemus.

Her hjemme - -

Oslo, Mariakongregasjonen var søndag 17. mars samlet til et av sine tradisjonelle selskapelige samvær. Men la oss straks være enige om at vi stryker ordet «tradisjonelle» denne gang, for samværet var fra første stund båret av noe nytt, friskt — for ikke å si forhåpningsfullt, som straks stemte alle strenger til et fint samspill, og ga en varm følelse av samhörighet. Prefekten, frøken Marie Rasmussen, ønsket deltakerne velkommen i festsalen, og ga ordet til aftenens foredragsholder, pater Vanneufville. Gjennom et fengslende, sterkt lyrisk betonet kåseri tok han oss med på det franske diplomatiske reise fra Norge den minneverdige aprilnatt 1940. Slik som dette ble skildret gikk tanken uvilkårlig tilbake til beretninger fra den franske revolusjonsbevegede dager. Krig og opprør fortøner seg øyensynlig likt i alle tider. Men det ser ut som om en nasjons psyke bevarer sitt særpreg gjennom seklerne. Som bilen farer avsted, forbi sovende byer og bygder i nattens mulm og mørke — på flukt for overhengende farer, sitter den franske dominikanermunken og synger norske og franske nasjonalsanger, salmer — og folkeviser kan hende for å holde mot og humør oppe hos reiseselskapet, som ikke har sovet på to døgn. Til avskjed hilses de stille, vårlige daler med: «Gud signe deg Norge, mitt deilige land.» Var det ikke også slik revolusjonens franskmenn tok sin skjebne? — Det er fred og sinnsro i bilen som farer lenger og lenger mot nord, inntil selskapet etter mange hindringer og farer når over grensen ved Fæmundsjøen. Det var neppe noen som tenkte på kulden i festsalen vår under den spennende ferd vi var med på, og under stemningen av sangen, som ledsaget beretningen. Et varmt bifall lønnet reiseførereren som hadde gitt oss en historisk opplevelse som aldri vil glemmes. — Vår nye preses, sokneprest Sund kom nå til stede etter å ha avvirket sitt verv som leder av ynglingeforeningen. I den varme hyggelige foyeren benket vi oss til selskapelig samvær. Etter at soknepresten var ønsket hjertelig velkommen som ny preses, holdt han sin tiltredelsestale, og framla sitt arbeidsprogram som virket meget sympatisk, framført som det var i den grasiøse, lett spøkefulle form, som er eiendommelig for vår framtidige geistlige leder ved slike anledninger. Samværet fortsatte med sang og munter samtale, mens tiden fløy på hvite vinger og etterlot minnet om en interessant og harmonisk feststund.

Sunniva.

Katolsk studentlag hadde møte den 13. mars. Pater Thorn kommenterte denne gangen den omtalte og omdiskuterte preken til sokneprest Ljostveit. Han innledet med å si at soknepresten for en del er blitt misoppfattet, men en må nok også medgi at det undertiden rår en begrepsforvirring i prekenen hans. Begrepene er ikke klare og avgrensede. Pateren belyste dette ved å lese opp enkelte utsnitt av prekenen, og han pekte her især på sokneprestens oppstilling av rett mot barmhjertighet og på hans understrekning av kravet om barmhjertighet som sokneprest Ljostveit også hadde utstrakt til den organiserte staten. Paterens kommentarer var meget interessante, og han fortjener takk for den linjen han har fulgt i vår: å gi medlemmene et innblikk i aktuelle tanker. Aftenens foredragsholder var arkitekt Jo Lunde som talte om Olav Aukrust, «denne dikteren som sammen med Wergeland danner en egen kategori innenfor norsk diktning.» Hos Aukrust finner en den samme evnen til å oppleve ånden i naturen som en møter på så slående måte hos Wergeland. Stemningsdiktene til Aukrust bæres

av sansen for det absolutte som taler gjennom naturen. Arkitekt Lunde pekte på de vanskene som gjør seg gjeldende ved studiet av Aukrusts diktning: målet, terminologien og miljøet. Han ga tilhørerne en innføring i livet i hjembygden til Aukrust og gjorde så rede for eiendommeligheter i språkbbruken der. Ved denne innføringen løste Lunde de problemene som kan ha reist seg ved forsøkene på å trengre inn i Aukrusts idéverden, og en vant derved en rikere og større forståelse for verdiene i Aukrusts diktning. De utvalgte stykkene som Lunde leste opp, var sanne perler innenfor diktningen som neppe mange hadde formådd å skatte etter sin verdi. Etter foredraget var det selskapelig samvær som er blitt en god skikk ved lagets møter.

— ge.

St. Josefsforeningen av St. Olavs menighet avholdt sin årlige generalforsamling onsdag 20. mars under ledelse av formannen herr Birger Nylund. Protokoll og regnskap ble vedtatt uten debatt. Deretter gikk man over til valg. Formannen ønsket å trekke seg tilbake. Som ny formann ble valgt herr Josef Geist. De øvrige styremedlemmer ble følgende: d'herrer Theodor Johnsen, viseformann, Rostad, kassierer (gjenvalg), Erling Bruce, sekretær. Herr O. B. Olafsen rettet etter generalforsamlingens slutt en hjertelig takk til formannen og styret for deres gode arbeid for foreningen. Dirketøren pastor Sund takket for det gode samarbeid og ønsket det nye styre velkommen, idet han uttalte at når man har fått en «Josef» til formann må det vel gå godt. Den nye formann takket for tilliten. Når herr Nylund nå forlater oss som formann kan han se tilbake på 5 års virke, og nettopp i de vanskelige krigsår, uten at han har forsømt et eneste møte. Han har vist en interesse som har vært en spore for de andre medlemmer til å holde sammen, og nå viser resultatet seg med øket tilslutning til St. Josefsforeningen.

Sekretæren.

St. Olavslaget holdt midtfestemøte søndag 31. mars. Det var møtt fram ca. 50 medlemmer — altfor lite til et så interessant foredrag som det pastor Hansteen-Knudsen holdt. Pastoren kåserte over «Pavens og Vatikanets stilling under krigen». Et meget fengslende og opplysende emne. Særlig interessant var det for oss norske å høre om en 17. mai audiens hos Paven for de norske i Rom. Det var ca. 20 norske — katolikker og annerledes troende — som fikk en uforglemmelig stund hos vår hellige Far. De uttrykte alle samme ønske for paven, nemlig om forbønn for landet vårt. — Formannen, Alfred Takst, takket i hjertelige ord for foredraget. Han benyttet samtidig anledningen til å be medlemmene å støtte opp om Olavslaget og gjerne komme med forslag og ideer, så laget kunne bli et sted hvor en hygget seg åndelig og materielt. Deretter var det selskapelig samvær og i en pause underholdt Wolfgang Olafsen med vakker musikk — det var både Grieg og Debussy. Men så skulle der slås et lite slag for Frihetsgaven. Øyvinn Olafsen førte oss inn på dette på en utsøkt måte, idet han fortalte en liten episode fra Tyskland, som lot oss forstå hvor han ville hen. Vi utfordret derfor hverandre og det kom inn kr. 180.— som vil bli overrakt Nasjonalhjelpen. Etter en stunds hyggelig samvær sluttet dette møte.

Vikar.

— — og derute

KARDIAL SPELLMAN, New York har innbudt kardinal grev von Preysing, Berlin, til å besøke seg og stifte bekjentskap med katolske kretser i U.S.A. De to kardinaler traff hverandre under oppholdet i Rom og kardinal von Preysing mottok med en gang innbydelsen, idet han uttalte håpet om at det måtte bli et skritt i retning av forsoning og forståelse nasjonene imellom. Kardinalen avreiser i nær framtid til Amerika.

Redaktør: E. Dithmer-Vanberg.

Thronsen & Co. Boktrykkeri, Bernh. Getz gt. 3 - Oslo